

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ

Изх. № 10-03-138

София, 25.06.2013 г.

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Дел. № 12/К.С.12/2013

Дата 27.06.2013

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТ А Н О В И Щ Е

ПО КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО № 12/2013 г.

Относно: Искане на Общото събрание на Търговска колегия на Върховния касационен съд за обявяване противоконституционност на § 14, ал.1 от ПЗР на ЗИДТЗ в частта „и искиви производства за попълване на масата на несъстоятелността“, както и изцяло на § 14, ал. 2 и § 15 от ПЗР на ЗИДТЗ, обнародван в ДВ, брой 20 от 28.02.2013 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С определение на Конституционния съд от 11.06.2013 г. министърът на финансите е конституиран като заинтересована страна по конституционно дело № 12/2013 г.

Делото е образувано по искане на Общото събрание на Търговска колегия на Върховния касационен съд за обявяване противоконституционност на § 14, ал.1 от ПЗР на ЗИДТЗ в частта „и искиви производства за попълване на масата на несъстоятелността“, както и изцяло на § 14, ал. 2 и § 15 от ПЗР на ЗИДТЗ, обнародван в ДВ, брой 20 от 28.02.2013 г.

В искането се твърди, че предвиденото обратно действие в атакуваните норми е противоконституционно, като се навеждат доводи за недопустимост с обратно действие на отменени или изменени норми да се отменят придобити права – материалноправни или процесуалноправни при липса на неотложна необходимост или съразмерност на посегателството. Твърди се, че чрез обратното действие се създават два успоредни режима, единият от които облекчава, а другият отегчава положението на всяка от страните по делата в зависимост от процесуалното й качество, с което се създава неравноправно третиране на

гражданските и стопанските субекти в нарушение на чл. 4, чл. 6 и чл. 19, ал. 2 от Конституцията. Обратното действие несъразмерно засяга вече придобити права, което се отразява глобално и върху правната сигурност. Излагат се съображения за това, че атакуваните разпоредби препятстват осъществяването на обективно и безпротиворечиво правосъдие – нарушение на чл. 4, чл. 6 и чл. 121, ал. 1 от Конституцията.

С оглед предоставената ми възможност и в определения от Вас срок изразявам становище, че искането на Общото събрание на Търговска колегия на Върховния касационен съд е основателно по следните съображения:

С разпоредбите на ЗИДТЗ са преуредени предпоставките за завеждане на искове с правно основание чл. 647 и чл. 646 от Търговския закон, регламентиращи нищожността и недействителността по отношение на кредиторите на несъстоятелността на извършени от търговците, за които е открито производство по несъстоятелност, разпоредителни и обезпечителни действия и сделки, които законодателят е презюмирал, че увреждат кредиторите на търговеца, поради което е създал правни основания за тяхното атакуване от страна на кредиторите, при бездействие на синдиките в производствата по несъстоятелност, в съответствие с една от основните цели на производството по несъстоятелност, прокламирана в чл. 607, ал.1 от Търговския закон, а именно справедливото удовлетворяване на кредиторите.

Разпоредбата на § 14 от ЗИДТЗ придаде обратно действие на новите материалноправни разпоредби, регламентиращи недействителността на извършени от длъжниците разпоредителни и обезпечителни действия и сделки, като съгласно § 15, изключение от обратното действие на новите норми бе уредено само по отношение на предявените искове по чл. 646, ал. 2, т. 2 и т. 4 от ТЗ.

I. По аргументите за противоконституционност на § 14, в частта „и искиви производства за попълване на масата на несъстоятелността“ и §15 от ПЗР на ЗИДТЗ с чл. 19, ал. 2 от Конституцията на Република България:

В Решение № 6 от 2010 г. по к.д. № 16/2009 г. Конституционният съд приема, че когато за едно и също право и задължение законът предвижда диференциация, това не означава нарушаване на конституционния принцип на равенство пред закона. Диференциацията се основава на определен критерий и на него трябва да отговарят всички субекти от една група. Равенството пред закона не е еднаквост за всички субекти на едно право или задължение. Без диференциация не биха могли да се отчитат обективните и субективните различия, изискващи нееднаква правна уредба.

Предвид изложеното, считаме, че § 14, в частта „и искиви производства за попълване на масата на несъстоятелността“ и § 15 въвеждат недопустима диференциация между субектите от една група, а именно кредиторите на несъстоятелността, тъй като по отношение на всички субекти от тази група, включително и държавата, са налице еднакви изисквания на закона – чл. 616, ал.1 от ТЗ, както и качеството им на кредитор на несъстоятелността възниква от един и същ юридически факт - решението за откриване на производството по несъстоятелност.

На следващо място, нееднаквата правна уредба и допустимата диференциация в правата на субектите следва, както се е произнесъл Конституционния съд в Решение № 15/2010 г. по к.д. № 9/2010 г., да е обусловена от съображения за целесъобразност, както и от наличието на потребност от постигане на обществено приоритетни и значими цели, които единствено обосновават различия в законодателните решения, без това да противоречи на конституционния принцип на чл. 19, ал.2 от Конституцията на Република България.

Разпоредбата на § 14 от ПЗР на ЗИДТЗ, в частта „и искиви производства за попълване на масата на несъстоятелността“, считаме, че не е обусловена от посочените обществено приоритетни и значими цели, напротив същата санира извършени действия и сделки от длъжника, за които законодателят вече е презюмирал, че страните по такова действие или сделка увреждат кредиторите на несъстоятелността и подобно на други разпоредби в българското законодателство, регламентиращи нищожност и недействителност (напр. чл. 26 от ЗЗД, чл. 135 от ЗЗД, чл. 216 от ДОПК) отнапред е уредил негативните последици за страните по тези сделки, като неправомерни юридически факти. Считам, че и без придаване на обратно действие на нормите, регламентиращи специалните основания за нищожност и недействителност в ТЗ, е постигнат в достатъчна степен баланс между интересите на кредиторите на несъстоятелността и правата на третите добросъвестни лица, тъй като последиците на недействителността са ограничени до страните по сделката и не се разпростират върху трети добросъвестни лица, придобили права преди вписване на исковата молба (чл. 646, ал.7 и чл. 647, ал. 3 от ТЗ).

II. По аргументите за противоконституционност на § 14 и § 15 от ПЗР на ЗИДТЗ с чл. 4 и чл. 121, ал. 1 от Конституцията на Република България:

Споделям аргументите, изложени в искането на Общото събрание на Търговска колегия на ВКС, относно наличието на противоконституционност на разпоредбите на § 14 и § 15 на посочените основания. Видно от цитираните в искането за обявяване на противоконституционност Решение № 9/1995 по к.д. № 4/1995 г.; Решение № 20/1995 по к.д. № 24/1995 г. и Решение № 11/1996 по к.д. № 10/1996 г., Конституционният съд на Република

България е последователен относно произнасянето си за противоконституционността на норми, въвеждащи изисквания за предприемане на действия след изтичане на преклузивен срок, както и норми, поставящи различни субекти в различно положение по отношение на материалноправните основания за разглеждане на иска и утежняването на положението на някой от субектите, поради факта, че исковото производство все още не е приключило и към него ще бъдат приложими новите материалноправни основания.

Параграф § 14 от ПЗР на ТЗ, в частта „и искови производства за попълване на масата на несъстоятелността“, въвежда по отношение на висящите производства по чл. 646 и чл. 647, както преклузивен срок за предявяване (за исковете с правно основание чл. 646 от ТЗ), така и допълнителни елементи на фактическия състав на уредените хипотези на нищожност и недействителност (например новото изискване на чл. 646, ал. 2, т. 3 учредяването на ипотека или залог да е извършено за чуждо задължение; въвеждането на ново изискване в чл. 647, т. 3 от ТЗ извършената в двугодишен срок преди датата на съдебното решение за откриване на производство по несъстоятелност сделка едновременно с това да е извършена след началната дата на неплатежоспособността), предвид което и в съответствие с посочената практика на Конституционния съд се явява противоконституционен. Очевидно с въведените преходни разпоредби законодателят нарушава правната сигурност и създава неравно третиране по отношение на кредиторите, в т.ч. и на държавата като кредитор с публични или частни вземания, като променя положението им след откриване на производството по несъстоятелност и засяга възникнали вече правни последици. Националната агенция за приходите, като процесуален представител на държавата в производството по несъстоятелност, е предявила пред съдилищата по несъстоятелността над 70 искови молби с правно основание чл. 647, т. 3 от ТЗ и цена на предявените искове в приблизителен размер на 3 112 000 лв. Предвид изложеното и с оглед § 14 от ПЗР на ЗИДТЗ, тези искови производства, намиращи се на различен етап от развитието си, ще бъдат прекратени или исковите молби ще бъдат отхвърлени, а Националната агенция за приходите ще бъде санкционирана за предприемането на действия по атакуване на сделки, които увреждат държавата като кредитор.

III. По аргументите за противоконституционност на § 14 и § 15 от ПЗР на ЗИДТЗ с чл. 6 от Конституцията на Република България:

Считам, че не е налице противоконституционност на атакуваните текстове с чл. 6 от Конституцията, тъй като въведеното с § 14 и § 15 от ПЗР на ЗИДТЗ привилегировано третиране на една от страните във висящо исково производство, както и привилегированото положение на ищците по искови производства, образувани с правно основание чл. 646, ал.2,

т. 2 и т. 4 от ТЗ спрямо напр. тези по чл. 647, т. 3 от ТЗ, не е основано на някоя от изричните забрани на основния закон за въвеждане на привилегии, които социални признаци за недопускане на привилегии Конституционният съд приема, че са изброени изчерпателно (Решение № 14/1992 г. по к.д. № 14/1992 г.) а именно: раса, народност, етническа принадлежност, пол, произход, религия, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично и обществено положение или имуществено състояние.

С оглед гореизложеното, считам за основателно искането на Общото събрание на Търговска колегия на Върховния касационен съд за обявяване на противоконституционност на § 14, ал.1 от ПЗР на ЗИДТЗ в частта „и искиви производства за попълване на масата на несъстоятелността“, както и изцяло на § 14, ал. 2 и § 15 от ЗИДТЗ, обнародван в ДВ, брой 20 от 28.02.2013 г.

МИНИСТЪР :

/ Петър Чобанов /